

OBSAH

K pojetí, obsahu a cílům učebnice . . . 9

UVEDENÍ DO VĚDECKÉ PSYCHOLOGIE

I SETKÁNÍ S PSYCHOLOGIÍ . . . 11

- 1 Tři podoby psychologie a jeden její předmět . . . 11
 - 2 Předvědecká minulost psychologie . . . 13
 - 2.1 Prvá etapa – téma duše . . . 14
 - 2.2 Druhá etapa – téma vědomí . . . 15
 - 2.3 Dějinná křižovatka – počátky protichůdného směřování psychologie . . . 16
 - 3 Zrod psychologie jako vědní disciplíny . . . 16
 - 4 Rozrůznění psychologie na počátku 20. století . . . 17
 - 5 Současná psychologie . . . 19
 - 5.1 Hlubinná psychologie . . . 19
 - 5.2 Neobehaviorismus . . . 20
 - 5.3 Kognitivní psychologie . . . 21
 - 5.4 Humanistická psychologie . . . 21
 - 5.5 Transpersonální psychologie . . . 22
- Otázky a úkoly . . . 22*

II PSYCHOLOGICKÉ DISCIPLÍNY A APLIKAČNÍ OBLASTI . . . 23

- 1 Hlavní psychologické disciplíny . . . 23
 - 1.1 Obecná psychologie . . . 23
 - 1.2 Vývojová psychologie . . . 24
 - 1.3 Sociální psychologie . . . 24
 - 1.4 Patopsychologie . . . 25
 - 2 Psychologie v praxi . . . 25
 - 2.1 Pedagogická psychologie . . . 25
 - 2.2 Klinická psychologie . . . 26
 - 2.3 Psychologie práce . . . 26
 - 2.4 Poradenská psychologie . . . 26
- Otázky a úkoly . . . 27*

POHLED NA PSYCHOLOGII OSOBNOSTI

I VÝZNAM POJMU OSOBNOST ... 28

- 1 Hovorový význam slova osobnost ... 28
 - 2 Pojem osobnost ve vědecké psychologii ... 29
 - 3 Pracovní charakteristika osobnosti ... 31
- Otázky a úkoly ... 31*

II SKLADBA OSOBNOSTI ... 31

- 1 Vlastnosti konstituční ... 32
 - 2 Temperament ... 34
 - 3 Schopnosti ... 36
 - 3.1 Intelektové schopnosti a jejich měření ... 37
 - 3.2 Využívání intelektových schopností ... 40
 - 4 Charakter ... 41
 - 4.1 Problematika stadií morálního usuzování ... 43
- Otázky a úkoly ... 44*

III ZAMĚŘENOST OSOBNOSTI ... 44

- 1 Potřeby ... 45
 - 2 Motivace ... 47
 - 3 Zájmy ... 48
 - 4 Poruchy zaměřenosti ... 48
 - 4.1 Citové deprivace ... 49
 - 4.2 Frustrace ... 51
 - 5 Sebeaktualizace osobnosti ... 52
- Otázky a úkoly ... 53*

POHLED NA PSYCHOLOGII UČENÍ

I CO JE UČENÍ A JAK K NĚMU PSYCHOLOGIE PŘÍSTUPUJE ... 54

- 1 Kde a jak se s učením setkáváme ... 54

- 2 Některé zobecňující postřehy o učení ... 56
- 3 Pracovní charakteristika učení ... 57
- Otázky a úkoly ... 58

II DRUHY UČENÍ ... 58

- 1 Učení podmiňováním ... 59
- 2 Učení pokusem a omylem; učení postupnou aproximací ... 61
- 3 Učení senzomotorické ... 63
- 4 Učení verbální neboli slovní ... 65
- 5 Učení pojmové ... 67
- 6 Učení vzhledem a řešením problémů ... 70
- 7 Učení nápodobou ... 72
- 8 Učení v životních souvislostech ... 74
- Otázky a úkoly ... 75

III K PROBLEMATICE EFEKTIVNÍHO STUDIA ... 75

- 1 Úvodem – desatero zásad ... 76
- 2 Význam aktivity žáka pro úspěšnost studia ... 78
- 2.1 Využití otázek a odpovědí ... 78
- 2.2 Práce s učebním textem ... 79
- 2.3 Učební autoregulace (sebeřízení) ... 80
- 2.4 Využívání kooperativních scénářů ... 82
- Otázky a úkoly ... 83

PSYCHOLOGIE MEZILIDSKÝCH VZTAHŮ A ŽIVOTNÍ CESTY ČLOVĚKA

I INTERAKCE A KOMUNIKACE MEZI LIDMI ... 85

- 1 Pojetí interakce a komunikace ... 85
- 2 Druhy komunikace ... 87
- 2.1 Komunikace verbální versus neverbální ... 87
- 2.2 Komunikace symetrická versus asymetrická ... 89
- 2.3 Komunikace harmonická versus konfliktní ... 89

- 2.4 Komunikace soutěživá (kompetitivní)
versus spolupracující (kooperující) . . . 89
- 2.5 Komunikace formální versus neformální . . . 90
- 3 Účinky komunikace
(vliv komunikačních sledů) . . . 91
- Otázky a úkoly . . . 92*

II SOCIALIZACE OSOBNOSTI . . . 93

- 1 Co je socializace osobnosti . . . 93
- 1.1 Socializace jako rozvinutí druhových vlastností
člověka . . . 94
- 1.2 Socializace jako rozvinutí znaků konkrétní
přináležitosti člověka . . . 95
- 1.3 Socializace jako rozvinutí individuality . . . 96
- 2 Socializační činitele a zvláštnosti jejich
působení . . . 96
- 3 Socializace v rodině . . . 98
- 4 Socializace ve škole . . . 101
- 5 Socializační význam vrstevníků . . . 103
- Otázky a úkoly . . . 106*

III PSYCHOLOGIE ŽIVOTNÍ CESTY ČLOVĚKA . . . 107

- 1 Téma bazální důvěry . . . 108
- 2 Téma autonomie . . . 108
- 3 Téma iniciativy . . . 110
- 4 Téma pracovitě snaživosti . . . 112
- 5 Téma identity . . . 113
- 6 Téma intimity . . . 115
- 7 Téma generativity . . . 115
- 8 Téma integrity . . . 117
- Poznámka na závěr . . . 117
- Otázky a úkoly . . . 117*

Doporučená literatura . . . 119